

Svendestykket kostede 50 menneskeliv

16-årige sendes til fronten i Mozambiques borgerkrig

Af Jørn Ruby

MORRUMBALA, Mozambique (Politiken) — Han er 18 år, hedder Alvis og er uddannet kriger. Mens andre unge på hans alder under lykkeligere himmelstrøg forberedte sig til forårets studentereksamen, planlagde Alvis sit svendestykke: et stortstilet angreb på fem fabrikker ved byen Gurue i Zambezia-provinsen i det centrale Mozambique.

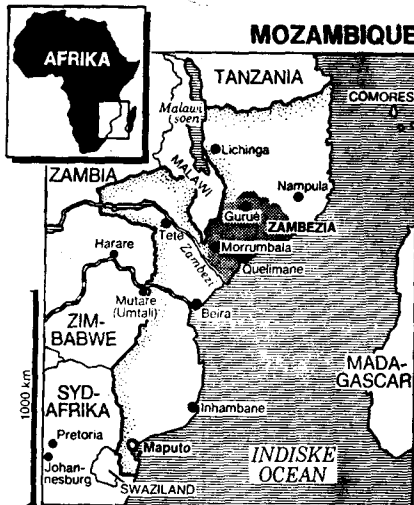
Sammen med sin deling fra hovedkvarteret i Morrumbala stødte han efter to ugers march til en batalion på 500 andre Renamo-oprørere, der havde infiltreret Muepagiu-området nordvest for Gurue.

Angrebet fandt sted 12. februar. Fem fabrikker og tonsvis af the-lagre blev ødelagt, mindst 50 mennesker blev dræbt og værdier for over 30 mill. dollar gik op i røg.

— Det var en total succes, siger Alvis med et drenget grin, mens han kaster sig ned i det høje siv med sin maskinpistol for at demonstrere, hvordan han sneg sig frem mod målet.

At dømmen efter hans betragtning synes de hårde rampe og de efterfølgende uftangreb fra regeringsstyrkerne ikke at have efterladt lybere psykiske ar i hans vidsthed. Snarere tværtimod. Siden han som 12-årig øb hjemmefra for at slutte sig til oprørsbevægelsen, har hans liv været krig. Slaget ved Gurue var hans svendeprovve.

For Assirwarthem Solomon var det et mæreridt, som stadig hjemsøger hans drømme. Bagbundne fanger med knivsar i brystet, brændende fabrikker, hans hus, der blev plyndret, bønder der flygtede gennem plantagerne under luftangrebene.

Kort: Ole Munk.

Som den første skandinaviske journalist har Politikens Jørn Ruby besøgt oprørsbevægelsen Renamo i Mozambique. Hans to første artikler blev bragt søndag og onsdag.

Tre dages mæreridt

Under angrebet lykkedes det Solomon at flygte ind i junglen. Men otte timer senere blev han fanget af oprørerne og bragt tilbage til Gurue, fortalte han senere reportere i havnebyen Quelimane. Efter tre dages fangenskab var det lykkedes

ham at flygte, da regeringsfly angreb oprørernes positioner.

De tre dage Solomon havde været Renamos fange havde føltes som tre år. Han havde set, hvordan lokale militsfolk var blevet skudt eller stukket ned, hørt teenage-piger blive voldtaget, oplevet huse blive plyndret.

— Men mange var glade, da de rykkede ind, sagde Solomon, for de plyndrede husene og uddelte mad og tøj.

Samtidig bemærkede han, at det var en militært strengt disciplineret hær, veluddannet og velforsynet med våben, ammunition og mad.

Solomon kom til Mozambique for syv år siden fra Indien som leder af en af de statelige the-fabrikker i Gurue. For ham er der ingen fremtid i Mozambique. Han venter kun på at komme hjem til sin familie i Madras.

For Alvis er karrieren netop begyndt. Han tænker ik-

ke på at tage hjem til familien i Manica-provinsen foreløbig.

— Måske om et par år, når vi har vundet krigen, siger han.

Efter angrebet vendte hans deling tilbage til hovedkvarteret i Morrumbala og Alvis blev næstkommanderende på en mindre forpost til selve hovedbasen. Her består hans daglige arbejde i at organisere køkkenholdet, sørge for kommunikationen til hovedkvarteret og afpatruljering af distriktet. Men langt den overvejende del af tiden i lejren går med at reparere de gamle, ramponerede motorcykler, der er Renamos almindeligste transportmiddel.

For den unge Alvis, som for de fleste unge guerrillærer — gennemsnitsalderen er næppe over 20 år — har Renamos tidligere historie som lejemål for det hvide Rhodesia og instrument for Sydafrikas destabiliserings-

politik i Mozambique ingen mening. Hans billede af situationen er et ukompliceret spørgsmål om at overleve, og det gør man nu engang bedst ved at slutte sig til dem, der har våbnene. På hans hjemegn var det Renamo.

På spørgsmålet om, hvad han kæmper for og imod, kommer svaret prompte: — For et frit samfund, imod kommunisterne. Hvad han forstår ved et frit samfund, får stå hen, for som han tilføjer: — Som soldat giver jeg mig ikke af med politiske diskussioner.

Høvdingen

Men på patruljeringer i distriktet sammen med Alvis og en menig soldat fra basen får man et glimt af det samfund og den administration, der findes bag Renamos linier.

Først går turen til landsbyhøvdingen, den lokale leder, som portugiserne kaldte 'regulo' og brugte som lokal administrator. Efter uafhængigheden mistede disse lokale høvdinge deres indflydelse, mange steder blev de henrettet som forrædere og håndlangere for kolonimagten og erstattet af kommissærer fra regeringspartiet Frelimo. Men kommissærerne blev for det meste betragtet som fremmedelementer, der akulle gennemtvinge en politik, bønderne ikke ønskede.

I Renamos områder er 'reguloen' genindsat som administrator og øverste instans i civile retlige spørgsmål. Befolkningen i de områder, vi patruljerede, erklærede sig tilfredse med systemet i modsætning til den tvang, de havde været underkastet, da Frelimo var i området. Mange fortalte om tvangsflytninger, arbejde under opsyn i markerne og fysisk afstraffelse, hvis man forsømte eller ikke arbejdede hårdt nok.

Ved den lokale skole kom børnene patruljen syngende i møde:

— Godmorgen hr. kommandant, godmorgen
De spørger, hr. kommandant,

hvor Frelimo blev af?

Jamen, hr. kommandant,
de flygtede over bjergene,
da Renamo kom.

Det er blandt disse unge, Renamo rekrutterer sine soldater. Drengene melder sig i 12-14-års alderen, indgår som oppassere og vandbærere de første par år, gennemgår derefter fire måne-

ders hård militærtræning og sendes til fronten allerede som 16-årige.

Endnu har Renamo ikke været angreb på de større byer, selv om bombeattenter flere gange har rystet hovedstaden Maputo. Men general Calisto Moeque, den øverstkommanderende for oprørerne i Zambesia-provinsen, er ikke i tvivl om, at tidspunktet nærmer sig.

— Når vi ikke har angrebet byerne endnu, er det fordi det kræver store styrker at holde dem. Endnu benytter vi os af guerrilla-taktik. Men efterhånden som vi befrier flere og flere områder, vil vi rekruttere soldater nok til at indlede regulære slag mod fjenden og indtage nervecentrene og hovedstaden.